

DEBATT

Redaktör: Evalis Björk, 031-62 41 37. Bitr. redaktör: Sven Svensson 031-62 41 38.
E-post: debatt@gp.se • Fax: 031-62 40 33

"Jag kanske ogillar din åsikt, men jag försvarar med
nabbar och klor din rätt att uttala den."
(Voltaire)

Arkivbild: BENGT KJELLIN

RIVNINGSBESLUT. Behandlingen av Friggagatans funkishus visar på att man inte har följt Plan- och bygglagens bestämmelser om skyldigheten att hålla fastigheter i vårdat och gott skick, skriver Torbjörn Lindstedt.

Vanskötseln av och debatten om funkishusen utmed Friggagatan visar att Sverige behöver en mer dynamisk stadsutveckling och stadsplanering – en stadsutveckling som tar vara på värdefulla befintliga bebyggelsemiljöer och som samtidigt kan ge både bättre närmiljö för de boende och bättre förutsättningar för det lokala näringslivet, skriver **Torbjörn Lindstedt** och argumenterar för stadsutvecklingsmodellen Bid: Business Improvement District.

Låt lokala organisationer sköta stadsutvecklingen

Beslutet om rivning av den värdefulla och unika funkismiljön utmed Friggagatan har överklagats av en ensam och modig person som känner för bebyggelsen i sin stadsdel. Det är Davids kamp mot Goliat. Att många vill se funkiskåkarna rivna utmed Friggagatan, efter alla dessa år av vanskötsel och undermåligt underhåll, är inte konstigt – samma uppfattning fanns ju för de i dag mycket eftertraktade miljöerna Slottsberget, Haga och Mölndals Kvarnby. Vanskötseln av och debatten om funkishusen utmed Friggagatan visar att Sverige behöver en mer dynamisk stadsutveckling och stadsplanering – en stadsutveckling som tar vara på värdefulla befintliga bebyggelsemiljöer och som samtidigt kan ge både bättre närmiljö för de boende och bättre förutsättningar för det lokala näringslivet.

Lokala samverkansorganisationer

Detta kan ske genom att överlåta ansvaret för den lokala stadsutvecklingen och förvaltningen från myndigheter till lokala samverkansorganisationer.

Under mitten av 1960-talet började en grupp handlare i Toronto, som såg sina verksamheter hotade av ett stort köpcentrum, arbeta för att lyfta sin stadsdel Bloor West Village. De lyckades bryta en nedåtgående spiral av förfall och utflyttning och skapa en blomstrande stadsdel med småaffärer, restauranger och konstnärliga verksamheter. Det blev startskottet för den internationellt mycket framgångsrika stadsutvecklingsmodellen Bid: Business Improvement District.

I USA var New Orleans först att skapa en liknande lokal organisation, år 1975.

Men det var staden New York som kom

att bli den mest betydelsefulla för utvecklingen av Bids, och som kom att bli motor för liknande områden över hela USA och på många andra håll i världen. Mobil Oil hotade 1983 att flytta från Manhattan som en följd av förslumningen runt Grand Central Station. Efter förhandlingar med stadens myndigheter påbörjades 1988 en upprustning av området. Arbetet blev en stor framgång, och i dag finns cirka 60 Bids enbart i New York. Ett Bid kan bildas här om majoriteten av ett områdes fastighetsägare beslutar sig för att gå samman. Då tas en avgift ut som går direkt till den gemensamma verksamheten.

Estetiska värden får viktig roll

I skyldigheterna för ett Bid ingår bland annat ansvaret för renhållning, klottersanering och vakthållning i området. Som ett led i profileringen och positioneringen av området får de estetiska värdena en viktig roll genom upprustningar och restaureringar av den fysiska miljön. I området Historic Third Ward i Milwaukee startades 1987 ett Bid som bland annat samarbetar med ideella kulturorganisationer som teater- och konstnärsgrupper. Stadsdelen har fått en särprägel både genom sin bevarade bebyggelse från 1800-talets slut och utbudet av ett stort antal butiker, restauranger, konsthaller, konstnärsateljéer, teatergrupper och danssällskap.

Tyck till!
www.gp.se/debatt

Bryant Park i New York kan ses som ett exempel på att även förslumade och nergångna parkmiljöer har kunnat få tillbaka sin attraktionskraft. I slutet av 1980-talet kallades Bryant Park i folkmun för "Nålarnas park"

på grund av narkotikamissbruk och hög kriminalitet. Närliggande affärsverksamheter tynade bort, och fastighetsbeståndet förföll. År 1991 omvandlades området till ett Bid, där lokala initiativ och lokala investeringar ledde

I dag märker man allt tydligare det allmänna förfallet av Sveriges gator, offentliga platser, lekplatser och parker.

till att kriminaliteten upphörde. I dag är Bryant Park en väl besökt ren och säker park.

Utveckling av Bids har förutom i Kanada och USA främst skett i Sydafrika, Nya Zeeland, och på senare tid Europa. Bids har visat sig vara en framgångsrik dynamisk och flexibel lösning av lokala problem och ger sådan service för områdets boende, som en stad/kommunen förväntas att ge men ändå inte utför. I Storbritannien startades planeringsarbetet i början av 2000-talet, lagstiftningen blev klar i september 2004, och Bids infördes årsskiftet 2004/05. Bids, engelsk stil (i dag 73 stycken), har fått en något anorlunda framtoning än i USA, med större inflytande från stat och kommun.

I dag märker man allt tydligare det allmänna förfallet av Sveriges gator, offentliga platser, lekplatser och parker. Visst sker det renhållning och underhåll. Men i många städer är det lätt räknat var det sker – för det är endast i de mycket attraktiva områdena. Områden som ligger centralt men ändå inte har ett så kallat "A-läge" får allt mindre resurser och bortprioriteras.

Det har jag själv märkt i mitt område, som ligger bara ett stenkast från Liseberg, där varken kommun eller fastighetsägare tycktes bry sig om sin offentliga miljö – men tack vare en samverkansvillig grupp av fastighetsägare, boende och Göteborgs stad påbörjades upp- rustning av vår stadsdelspark, Rusthållare- platsen. En ny och fin lekplats blev resultatet, men parkmiljön återstår – här behöver vi helt enkelt mer engagemang, bättre belysning, bättre landskapsplanering, bättre förvaltning och bättre vård och underhåll!

Brist på lyhördhet

Behandlingen av Friggagatans funkishus visar på att man inte har följt Plan- och bygglagens bestämmelser om skyldigheten att hålla fastigheter i vårdat och gott skick, liksom bristen på lyhördhet hos myndigheterna för bevarandeplaneringen av Göteborg.

Ett Bid är en lokal organisation för utveckling av ett avgränsat område för att göra det attraktivare och trevligare. Här ges en möjlighet till lokalt förankrad stadsutveckling. Jag anser att Göteborg och Sverige borde ta upp Bid-konceptet för närmare granskning och forma en svensk modell.

Torbjörn Lindstedt
bebyggelseantikvarie